

Aan de leden van de Vaste Commissie voor Sociale Zaken
en Werkgelegenheid uit de Tweede Kamer der
Staten-Generaal

Den Haag : 19 juni 2009
Ons kenmerk : S.A.09.048.20 JS/HvdM
Uw kenmerk :
Betreft: : Algemeen Overleg 25 juni 2009

Geachte dames en heren,

Op 25 juni organiseert uw commissie een algemeen overleg met de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over verschillende pensioenonderwerpen. De Stichting van de Arbeid wil u in de aanloop naar dit overleg graag op de hoogte brengen van haar opvattingen over en voornemens ten aanzien van een aantal aspecten rond de 'brede aanpak pensioenvraagstukken'. Deze betreffen achtereenvolgens de houdbaarheid van het pensioen in de tweede pijler, de samenhang tussen de verschillende aangekondigde onderzoeken, de medezeggenschap en governance en ten slotte de voortgang ten aanzien van 'waardeoverdracht en nabestaandenpensioen'.

Houdbaarheid pensioen tweede pijler

De brede aanpak richt zich op de houdbaarheid van het pensioenstelsel in de tweede pijler. Binnen de huidige verantwoordelijkheidsverdeling zijn sociale partners de eerst verantwoordelijken voor het tweedepijler pensioen¹. Om aan die verantwoordelijkheid gestalte te geven zullen sociale partners in de Stichting van de Arbeid met elkaar een diepgaande discussie aangaan over de houdbaarheid van het stelsel in het licht van de financiële crisis en de vergrijzing én over de mogelijkheden om de houdbaarheid te vergroten. De Stichting van de Arbeid zal zich daarbij breed oriënteren en ook anderen in die discussie betrekken.

Doel is om begin volgend jaar te komen tot (de contouren van) een set aanbevelingen van de Stichting van de Arbeid ten behoeve van het decentrale overleg tussen werkgevers en werknemers over het aanpassen van de inhoud van pensioenregelingen. Aanbevelingen die zowel de houdbaarheid van het pensioenstelsel zullen vergroten als de samenhang binnen het stelsel tussen de verschillende pijlers zullen versterken.

¹ Eerder heeft de Stichting van de Arbeid u in afschrift een brief aan de minister van SZW gestuurd over de door haar gewenste betrokkenheid bij de brede aanpak pensioenvraagstukken (d.d. 5 juni 2009).

Samenhang tussen de verschillende onderzoeken

De Stichting van de Arbeid vraagt ook uw aandacht voor de samenhang tussen de verschillende onderzoeken die worden aangekondigd in de brief over de brede aanpak pensioenvraagstukken. Het gaat dan met name om de advisering door de 'Commissie Don' over de parameters, het onderzoek naar het beleggingsbeleid en de evaluatie van het Financieel Toetsingskader (FTK) in het licht van de houdbaarheid van het stelsel. De uitkomsten van deze onderzoeken kunnen een forse invloed hebben op de kosten van pensioenregelingen en daarmee op de houdbaarheid van die regelingen.

De Commissie Don wordt geacht te adviseren over de parameters die met ingang van 2010 van kracht zouden moeten worden. Deze parameters betreffen de verwachtingen voor rendementen, inflatie en loonontwikkeling. Een wijziging daarvan kan, doordat daarmee de vooronderstellingen voor de pensioenberekeningen veranderen, leiden tot een verhoging van de kosten van pensioenregelingen. Ook de aanbevelingen van het onderzoek naar het beleggingsbeleid en risicobeheer die de minister nog in 2009 wil ontvangen kunnen, via bijgestelde rendementsverwachtingen, van invloed zijn op de kosten van de arbeidsvoorwaarde pensioen. Daarnaast kan de evaluatie van het FTK, die medio 2010 afgerond moet zijn, aanleiding geven tot verandering van regels die op hun beurt consequenties kunnen hebben voor de pensioenkosten.

Door deze volgtijdelijkheid in besluitvorming kan makkelijk een stapeling van effecten ontstaan die (vergaande) consequenties heeft voor de betaalbaarheid en daarmee voor de houdbaarheid van pensioenregelingen en waarbij de samenhang tussen parameters, beleggingsbeleid en FTK naar de achtergrond verdwijnt.

De Stichting van de Arbeid pleit er daarom voor de werkzaamheden en uitkomsten van de Commissie Don en van het onderzoek naar het beleggingsbeleid, ook in de tijd, te betrekken bij de evaluatie van het FTK². Zo zouden de uitkomsten c.q. aanbevelingen van het onderzoek naar het beleggingsbeleid input kunnen zijn voor de evaluatie FTK. Wat betreft de parameters kan er voor gekozen worden om voor het jaar 2010 een set parameters gelijk aan de huidige te laten gelden en per 2011 een nieuwe set gewijzigde parameters in te laten ingaan, gelijktijdig met eventuele wijzigingen in het FTK. Aldus voldoet de Minister aan de wettelijke verplichting terzake van het vaststellen van een set parameters per 1 januari 2010.

Kort en goed: de Stichting van de Arbeid wil er bij u met klem op aandringen te bevorderen dat deze afzonderlijke dossiers zoveel mogelijk in samenhang worden gezien en dat de besluitvorming daaromtrent en de implementatie daarvan wordt betrokken bij het overleg dat medio 2010 zal plaatsvinden en waarover in het Sociaal Akkoord d.d. 25 maart 2009 nadere afspraken zijn gemaakt.

² Eerder heeft de Stichting van de Arbeid u een afschrift gestuurd van een brief aan de minister van SZW over de samenloop van de Commissie Parameters en de evaluatie van het FTK (d.d. 18 mei 2009). In een reactie op deze brief heeft de minister van SZW laten weten dat hij zich niet aan de wettelijke datum voor het in werking treden van een nieuwe set parameters kan en wil onttrekken (brief d.d. 8 juni 2009).

Medezeggenschap en governance

In zijn brief over de brede aanpak pensioenvraagstukken wijst de minister ook op de beheersing van bestuurs-, medezeggenschaps- en bedrijfsprocessen bij pensioenfondsen. Hij wijst daarbij op de door de SER opgestelde onderzoeksrapporten *Eindevaluatie Medezeggenschap Gepensioneerden* en *Inventarisatie Principes voor goed pensioenfondsbestuur*³. De Minister kondigt aan na de zomer met voorstellen tot stroomlijning te komen.

De Stichting van de Arbeid wil u hierbij nogmaals kenbaar maken dat zij verheugd is over de positieve resultaten van de evaluatie. De wijze waarop het pensioenveld decentraal invulling heeft gegeven aan de implementatie van de Principes van goed pensioenfondsbestuur en van de verplichtingen ter zake de medezeggenschap van gepensioneerden, zoals die voortvloeien uit het Vernieuwd Convenant ter verbetering van de medezeggenschap van gepensioneerden tussen de Stichting van de Arbeid en de Centrale Samenwerkende Ouderenorganisaties (CSO) en uit de Pensioenwet. Op beide dossiers zijn de afgelopen jaren grote stappen voorwaarts gezet.

Conform eerdere afspraken zal de Stichting van de Arbeid met andere betrokkenen bezien in hoeverre de medezeggenschap als een wezenlijk onderdeel geïncorporeerd kan worden in de Principes voor goed pensioenfondsbestuur en in hoeverre in de toekomst de doelstellingen van de Principes voor goed pensioenfondsbestuur op een eenvoudiger wijze kunnen worden gerealiseerd. Dit mede naar aanleiding van de door met name kleine(re) fondsen ervaren hoge druk op de organisatie door deze regelgeving en de onderzonden problemen met de bemensing van de verschillende organen, de problemen met de jaarverslaglegging en de ervaren overlap tussen de deelnemersraad en het verantwoordingsorgaan.

De Stichting van de Arbeid staat nog steeds van harte achter de eerder geformuleerde doelstellingen voor goed pensioenfondsbestuur en de bevordering van de medezeggenschap van gepensioneerden. Gelet op de resultaten van beide evaluaties moet echter ernstig worden betwijfeld of een verdere verbetering kan worden bereikt met méér regelgeving. Vanuit die benadering ziet de Stichting met belangstelling uit naar de voorstellen tot stroomlijning zoals de Minister die in zijn brief van 25 mei j.l. aan uw Kamer heeft aangekondigd.

Daarbij benadrukt de Stichting van de Arbeid dat zij medezeggenschap en governance ziet als wezenlijke onderdelen van de uitvoering van de pensioenregeling waarvoor sociale partners in eerste aanleg verantwoordelijk zijn. De Stichting van de Arbeid meent dan ook dat zelfregulering de meest aangewezen weg is om tot verandering te komen.

Vertegenwoordiging van alle deelnemers

Al langer wordt gesproken over de vertegenwoordiging van alle deelnemers in de diverse organen bij de pensioenfondsen. Daarbij springt in het oog dat vooral gesproken wordt over de vertegenwoordiging van werknemers ten opzichte van die van gepensioneerden. Los van het feit dat naar het oordeel van de Stichting van de Arbeid hier sprake is van een schijntegenstelling zijn wij van mening dat er inderdaad meer aandacht moet

³ Deze rapporten zijn eerder ook aan de leden van de Vaste Commissie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van de Tweede Kamer toegestuurd.

zijn voor een betere en vooral ook bredere afspiegeling van alle deelnemers in fondsen. Hoewel in het fondsbestuur en de daarbij behorende organen altijd het belang van alle deelnemers in het fonds leidend dient te zijn, denken wij dat betere afspiegeling noodzakelijk is voor een beter begrip, een groter pensioenbewustzijn en meer draagvlak.

De Stichting van de Arbeid streeft ernaar om kort na de zomer te komen met een aanbeveling aan sociale partners betrokken bij pensioenregelingen om te komen tot een grotere diversiteit in de samenstelling van de deelnemersraad, het verantwoordingsorgaan en het bestuur. Met name vrouwen en jongeren zouden beter vertegenwoordigd moeten zijn in deze gremia.

Waardeoverdracht en nabestaandenpensioen

In de Tweede Kamer is, onder andere door de heer Omtzigt, aandacht gevraagd voor problemen rond nabestaandenpensioen en waardeoverdracht⁴. In zijn reactie heeft de minister laten weten dat de vormgeving van het nabestaandenpensioen aan sociale partners is⁵. Binnen de Stichting van de Arbeid is het onderwerp inmiddels op de agenda gezet. Daarbij is gebleken dat de vormgeving van het nabestaandenpensioen complex en zeer veelvormig is en dat het meer tijd vraagt dan voorzien om in kaart te brengen welke combinaties in welke omstandigheden problemen met de dekking kunnen geven, in welke omvang deze combinaties voorkomen en op welke manier de problemen opgelost kunnen worden.

De Stichting hoopt in het najaar met een aanbeveling over het nabestaandenpensioen te komen. Inzet daarbij is het wegnemen van een aantal ervaren schrijnende aspecten van het nabestaandenpensioen op risicobasis. Daarbij staat voor de Stichting van de Arbeid voorop dat vermeden moet worden dat werknemers, door het slecht aansluiten van regelingen of door administratieve regels, min of meer ongemerkt in een situatie kunnen komen waarbij het nabestaandenpensioen minder goed is geregeld dan zij dachten. Daarop vooruitlopend vraagt de Stichting pensioenfondsen en verzekeraars hun voorlichting over nabestaandenpensioen te intensiveren.

Verder zal de Stichting van de Arbeid, via de koepelorganisaties van pensioenuitvoerders, de fondsen die het aangaat vragen om individuele werknemers met betrekking tot de dekking van het nabestaandenpensioen niet de dupe te laten worden van het opschorten van waardeoverdrachten. Zij wijst er in dit verband op dat de Vereniging van Bedrijfstakpensioenfondsen en de Stichting voor Ondernemingspensioenfondsen hun leden oproepen coulant om te gaan met deze problematiek.

⁴ Tweede Kamer, 2008-2009, Aanhangsel, 1956.

⁵ Zie in dit verband ook de brief van de minister van SZW aan de Stichting van de Arbeid d.d. 11 mei 2009 waarin hij aangeeft begrepen te hebben dat de Stichting het onderwerp nader wil bekijken en dat hij graag van de bevindingen op de hoogte wordt gehouden (Tweede Kamer, 30413 nr. 126).

Tenslotte

Afsluitend hecht de Stichting eraan nogmaals te benadrukken dat de sociale partners niet alleen de primaire verantwoordelijkheid dragen voor de pensioenen in de tweede pijler maar dat zij die verantwoordelijkheid ook nadrukkelijk wil nemen en in deze bijzondere omstandigheden zoeken naar een manier waarop in het decentrale overleg goede pensioenen overeen gekomen kunnen worden binnen een houdbaar pensioenstelsel.

Hoogachtend,
STICHTING VAN DE ARBEID

Mrs. J.M.A. Mooren
secretaris

Een afschrift van deze brief wordt gestuurd naar de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.